

SERRA

D'OR

**JOSEP-RAMON BACH, LA POESIA
PER A ENTENDRE EL MÓN**

Miquel-Lluís Muntané

**VIATGERS CATALANS A LA UNIÓ
SOVIÈTICA**

Josep Torroella Prats

APRENDRE DE LLETRA

Irene Rigau i Oliver

L'ART BLANC DE JAUME PLENSA

Montse Gispert-Saüch Viader

**SOBRE L'ANOMENAT TEATRE
DE L'ABSURD**

Jordi Coca

**ÀLEX BRENDMÜHL. EL ROSTRE
DEL CINEMA D'AUTOR CATALÀ**

Joan Millaret Valls

686

Els primers poetes grecs

D'Arquíloc a Teognis. Poesia lírica grega

Traducció i introducció de Joan Ferrer Gràcia
Edicions de la Ela Geminada, Girona, 2016.

Les Edicions de la Ela Geminada, massa poc conegudes entre nosaltres, fan un gran servei a la cultura catalana, en general en forma de llibres petits i de lectura agradable, pulcrament editats i tractats, fins i tot, amb tota cura, com en el volum que ens ocupa, al col·lofó, que demana al traductor que reposi una mica, però que ben aviat ens faci a mans un parell d'obres que té en curs. De fet, la mateixa editorial ja havia inclòs al seu selecte catàleg una altra traducció singular de Joan Ferrer Gràcia, profes-

sor d'història de la filosofia a l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Vic. Es tracta de *De Tales a Demòcrit. El pensament presocràtic. Fragments i testimonis* (2011, amb segona edició del 2012). Ara ens presenta un altre conjunt impressionant fins ara desconegut en català: l'obra dels poetes grecs que van compondre elegies i iambes a l'època arcaica de la Grècia antiga, és a dir, entre els segles VIII i VI aC. Són Arquíloc, Cal·lí, Tirteu, Semòndes, Soló, Mimnerm, Focílides, Hipòanax, Anànios, Xenòfanes i Teognis. Joan Ferrer no solament ens en dóna la traducció, sinó que n'ofereix el text grec i el complementa amb introduccions i notes que en faciliten la lectura. A la introducció inicial explica el sentit de la seva traducció, versificada, que «resulta d'una adaptació a la mètrica accentual o qualitativa

de la mètrica quantitativa que regeix els textos traduïts», i amb tota honestat assenyalava que pren com a referència els *Líricos griegos. Elegíacos y yambógrafos arcaicos*, de Francisco Rodríguez Adrados, encara que hi fa alguns canvis i en selecciona alguns textos. Hem d'agrair molt a les Edicions de la Ela Geminada i a Joan Ferrer Gràcia aquesta joia que ens fan arribar.— B.B.

Carner, capdavanter

Jordi Marrugat
Josep Carner 1914
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2015.

Després d'una llarga trajectòria d'estudi i aproximació literària, Marrugat ens ofereix en aquest llibre una síntesi

densa i profunda del canvi que va suposar per a la literatura catalana i europea la reconversió poètica —o progressió, fóra més exacte— de Josep Carner, que bolcà en dos poemaris apareguts el 1914: *Auques i ventalls* i *La paraula en el vent*; potser amb aquest últim d'una manera definitiva i detonant. El llibre segueix tota l'evolució de Carner, des dels seus inicis modernistes i sobretot simbolistes, ja que aviat es desdii del primer corrent, fins a acostar-se a la poètica postsimbolista i refermar-s'hi, el 1914, paral·lelament a l'inici de la Primera Guerra Mundial. El subtítol que acompanya el llibre ja ho diu tot: «La poesia catalana al centre de la modernitat europea». Marrugat, arriscadament i amb fermesa, defensa el paper primordial de Carner en aquesta transició poètica, tant en els cercles

SERRA D'OR

Subscriu-te a la cultura

I FES-HO CÒMODAMENT

PAPER

59,80 €/ANY

(11 NÚMEROS)

www.pamsa.cat

93 245 03 03 ext. 2110

DIGITAL

35,99 €/ANY

(11 NÚMEROS)

www.iquiosc.cat/serra-d-or

literaris catalans com en els europeus. El col·loca a l'altura de Yeats, Rilke, Valéry, Eliot, Ungaretti o Jorge Guillén. I arrossega a casa nostra Joaquim Folguera, Carles Riba, Marià Manent, J.V. Foix, Joan Vinyoli, Bartomeu Rosselló-Pòrcel... Impressionen els diversos testimonis recollits de l'admiració de Carles Riba cap a Carner, per exemple. La poesia que preconitza el poeta —segons la sistematització de l'autor— és impersonal i col·lectiva, viu de la tradició; és experiència vital, mitjà de comunicació, tresor; veu el món com a ordre i unitat harmònica; no és sentimental, però tampoc freda. Resumeix la poesia en l'amor com a clau vital de l'experiència humana; reivindica el clasicisme i atorga a la forma un ple sentit; reviscola el sentit de la quotidianitat, reajustant-se a l'arrel de la vida social i material; està amarada d'alegria, sense fugir de la complexitat del món... Marrugat ha fet un esforç intel·lectual memorable i ens acostava un Carner pioner ple de matisos poètics.— G.O. de L.B.

Revivint la missió arqueològica del 1907

Enric Soler i Raspall
Pantocràtor
 Tushita edicions,
 Sant Celoni, 2015.

El 1907, sota els auspicis de l'aleshores recentment creat Institut d'Estudis Catalans, un equip format pels arquitectes Josep Puig i Cadafalch i Josep Goday, l'historiador de l'art mossèn Josep Gudiol, el jurista Guillem M. de Brocà i el fotògraf Adolf Mas realitzava una missió científica que, en molts aspectes, havia de canviar la història del país. Els resultats foren espectaculars: van descobrir l'existència d'un patrimoni històric i artístic de primer ordre sobre el qual acabaria fonamentant-se la redescoberta de la identitat na-

cional catalana. Sense aquella missió, de segur que una bona part d'aquell patrimoni, aleshores totalment menystingut, s'hauria perdut o bé hauríem d'anar a l'estranger per a poder-lo veure. El viatge de Puig i Cadafalch va ser convenientment recordat ara fa deu anys amb un seguit d'actes commemoratius del centenari. La proposta que ens presenta Enric Soler en aquest llibre va en un altre sentit: ens farà revivir els passos que van fer els expedicionaris. Començarem a l'estació de tren a Narbona i anirem en transport públic fins a Banhères de Luishon. D'aquí tot el trajecte continua a peu travessant Occitània, la Vall d'Aran, l'Alta Ribagorça i la Baixa Ribagorça. L'autor, però, no es limita a imitar els passos de la missió del 1907, sinó que, de fet, els refà: obre els ulls i contempla tot anotant les diferències en els edificis que fotografià Adolf Mas, ens posa al dia de les noves interpretacions sobre el romànic o evoca els relats que en el seu moment escrigueren autors com Espinàs o Cela quan foren ells els narradors dels seus viatges. El resultat és una detallada descripció del país com només pot fer-la algú que camina pel plaer de caminar, que visita els llocs amb ganes d'observar i que no té només l'objectiu de fer-se una autofoto per poder dir «hi he estat».— X.C.

El dolor de Maria, en un poema de Ramon Llull

Ramon Llull
Desconhort de nostra Dona
 Edició a cura de Simone Sari.
 Traducció de Marta Marfany.
 Barcelon, Barcelona, 2016.

Segons ens indica l'editor en l'estudi introductor, Ramon Llull compongué aquest poema cap a finals del segle XIII, molt probablement a Nàpols, coincidint amb el patiment de Celestí V, a qui hauria lliurat el text. Escrit en occità,

tracta sobre el patiment que experimentà la Verge Maria mentre es trobava al Gòlgota, als peus de la creu on Jesús va ser brutalment torturat. L'editor ens suggereix que el text segurament correspon a una mena de representació liturgicoteatral feta per Setmana Santa amb l'objectiu de fer palès el gran dolor que va patir Maria en observar el sofriment de Jesús. Hi trobem els grans moments de la Passió, començant amb el goig de la Verge pel fet de saber que ella és la mare del Fill de Déu seguit de la sorpresa davant la traïció d'un dels deixebles que el ven per molt menys del seu valor. Tot seguit, Maria narra l'empresonament i com ella i Jesús es queden sols: és abandonada per tothom excepte per sant Joan, que restarà sempre al seu costat. Jesús serà colpejat, li escopiran a la cara,

el deshonraran, el despullaran, el lligaran, l'assotaran, li faran transportar la creu on serà clavat, coronat d'espines i penjat. Aquí, Llull atura la narració des del punt de vista de la Verge i se centra en Crist, afligit en veure el patiment de la seva mare. Tot seguit, tornem amb força a trobar Maria, que implora la mort per a posar fi a la contemplació del patiment del Fill. Aquest, finalment, farà una invocació al Pare i morirà. El fil continuarà amb el davalament i una descripció de la Pietat. Joan, Maria Magdalena i les germanes de la Verge tractaran de consolar-la, tot acabant amb la Verge demanant que li parlin del seu fill. A l'última estrofa, és Llull mateix qui explica la seva intenció en escriure el poema: recordar la pena que patí Maria, el deshonor del seu Fill i la necessitat de recuperar Terra Santa.— X.C.

Casa fundada el 1886

Patisserie · Bombonerie · Confiterie

Major de Sarrià, 57. Telfs. 93 203 00 04
 93 203 07 14 · Plaça de Sarrià, 12-13.
 Tel. 93 203 04 73 · Fax 93 280 65 56.
www.foixdesarria.com · info@foixdesarria.com

